

TANA NYTT

DEATNU/TENO

Jentefotball

Tana Ballklubb er i gang med fotballtreninger for jenter og damer på kunstgressbanen i Tana bru. Treningene foregår på tirsdager og torsdager.

Alle i alder fra 13 til 100 år er velkomne til fotballtrening, sosialt samvær og gøy.

Tilskudd til samisk språkopplæring

I et brev til Tana kommune opplyser Utdanningsdirektoratet om tilskudd til samisk språkopplæring i grunnskolen som første- og andrespråk. Innrapportert elevtall i Grunnskolen informasjonssystem (GSI) fra Tana kommune per 10. oktober i fjor utgjør grunnlaget for beregnet tilskudd til samisk i grunnskolen skoleåret 2025/2026. Totalt tilskudd for dette skoleåret er 1.194.411 kroner.

Målet med tilskuddsordningen er å bidra med finansiering til kommuner som har forpliktelser i henhold til § 3-2 i opplæringsloven. Opplæringen skal følge læreplanverket for kunnskapsløftet – samisk. Elever i grunnskolen som får opplæring i samisk som første- eller andrespråk, eller samisk som andrespråk, omfattes av ordningen.

Festeavgift

Tana menighet av Jehovas vitner har skrevet til Tana kommune for å få festekontrakten inngått med kommunen forlengt med 40 år. Da henvendelsen kom i september 2025, uttrykte menigheten ønske om å få samme vilkår som tidligere og beholde avgiften på samme nivå. Siden det har kommet nye lover og regler siden avtalen ble inngått i 1986, ønsket imidlertid menigheten en oppdatert avtale.

I svaret fra kommunen som kom ca. én måned senere ble det oppgitt at menigheten kunne velge å forlenge kontrakten. Ved forlengelse ville avgift følge gjeldende gebyrregulativ for Tana kommune for 2025. Menigheten viser til at den opprinnelige kontrakten ikke gir noen av partene rett til justering av avgiften, utover indeksregulering. De har bedt om en avklaring på det de opplever som en urimelig høy justering.

6. februar forberedes

Deanu Searat er i gang med forberedelsene til årets 6. februar-feiring i Tana flerbrukshall. I den forbindelse har de tatt kontakt med kulturskolen med forespørsel om deltakelse på scenen.

Ny bok av Vidar Johan Skagen:

– Historiene som nesten gikk tapt

De gjorde motstand under okkupasjonen, men bar historiene i stillhet resten av livet. I «Tause patrioter fra Helgeland» gir Vidar Johan Skagen stemme til glemte skjebner fra kysten under andre verdenskrig.

Sågat tok en prat med forfatter Vidar Johan Skagen om boka.

– **Hva var det som gjorde at du ønsket å skrive nettopp «Tause patrioter fra Helgeland»?**

– Etter at jeg hadde skrevet «Med Nordstjernen som bumerke», en historisk roman bygget på mine forfedres livshistorie fra Helgeland hvor min oldefar Greger Nilssen og min kvænske oldemor Hilda Joelsdotter Nilmaa fra Tana/Muonio har hovedrollene, ble jeg oppfordret til å skrive en oppfølger. Den hadde en handling fra 1850 til 1941, og nå havnet jeg jo i andre verdenskrig.

– Under research fra den tiden dukket historien til «Kvarstadsmatrosen» Knut Henriksen opp. Dermed ble det en bok om hans tre år i tyske fangeleirer i Tyskland før jeg fortsatte med «Tause patrioter fra Helgeland».

– Dette emnet var stort sett behandlet som dokumentarer som opptok «de spesielt interesserte». Inntrykket var at dette var historie, at den ikke var noe å snakke om.

– Men noen ildsjeler drev fortsatt på og formidlet historien til dem som sto opp mot nazistene og okkupantene. Dette ville jeg være med på å formidle til den oppvoksende slekt.

– **Når forsto du at disse historiene risikerte å gå tapt dersom de ikke ble fortalt nå?**

– Da jeg fortalte at jeg ville skrive om folk på Helgeland under andre verdenskrig fortalte folk meg historier om folk som hadde blitt sendt på straff på grunn av sin motstand mot okkupantene. Ofte ikke så alvorlige aktiviteter, men nok til at de ble sendt på straff. Dette var det ingen som snakket om.

– Jeg fant det dokumentert i arkiver og lokalhistoriske verker. Men de var glemte.

– **Tittelen peker på stillhet – hvorfor ble så mange av disse menneskene tause etter krigen?**

– Ja, jeg tror mange var flau over å ha blitt tatt/avslørt, og så seg dermed ikke som helter. Også det at om de snakket om det ville noen oppfattet det som skryt, og det ville de ikke ha på seg.

Forfatter Vidar Johan Skagen setter fokus på de tause patriotene i hans neste bok. FOTO: PRIVAT

– **Du skriver om mennesker som ikke ville snakke om innsatsen sin – hvordan påvirket det deg som forfatter?**

– Som forfatter må man vise respekt for etterlatte og dem man skriver om. Jeg måtte prøve å sette meg selv inn i deres situasjon og hvordan samfunnet fungerte under andre verdenskrig. De risikerte livet sine for å få tilbake landet vårt.

– **Hva tror du var årsaken til at mange tok motstands handlingene med seg i graven?**

– Det var mye djevleskap under andre verdenskrig, og dette fikk de selv oppleve på kroppen, og var selv med på å påføre fienden lidelser og død, noe som ofte også påførte dem vonde traumer i etterkant. Dette var ikke noe de var stolt over å ha vært med på å utføre, men det var deres plikt å gjøre det der og da.

– **Var det skam, frykt, lojalitet eller noe annet som skapte denne stillheten?**

– Det å ta et annet menneskes liv sitter langt inne, og ingen er vel stolt av det. Ofte var de flere om dette, og da kunne det sikkert være lojalitet for de andre i gruppen. Frykten var vel mer det at de ikke ville vekke de forferdelige opplevelsene til live igjen. De ville glemme.

– **Mange personer og steder er anonymisert eller oppdiktet. Hvordan har du balansert historisk sannhet og litterær frihet?**

– Ja, det er riktig. I boka er det en del historiske sannheter/sakprosa som bygger opp under de ano-

nymiserte historiene. Det kommer godt frem i boka.

– **Vi kan stjele Tor Åge Bringsværd's uttrykk «digresjonsroman» for å beskrive ideen, sier redaktøren min Roger Pihl om å bruke denne formen.**

– På min hjemmeside; skagenbok.no kan du finne flere linker til artikler og annen informasjon om emnet.

– **Helgeland har fått mindre plass i den nasjonale krigshistorien enn mange andre områder. Hvorfor tror du det er slik?**

– Dessverre så er det slik at jo nærmere hovedstaden ting skjer, jo større oppmerksomhet får det. Det var ikke noen store slag her, men det var et opprør og en motstand som var sterkt forankret i folket på Helgeland. Dette var med på å gjøre det svært vanskelig å være okkupant.

– **Hva var det ved kystsammfunnene på Helgeland som gjorde motstanden mulig – og nødvendig?**

– Norge var en ung nasjon, og folket hadde så vidt fått et fungerende demokrati opp å gå. Fiskere og helgelendere er frihetelskere, å bli diktert hva de skal mene og si faller ikke dem lett for hjerte.

– Samholdet og rettferdighetsansens var sterkt til stede. De hadde en uselvvisk offervilje som gjenomsyret folket og vaksinerte dem mot nazismen.

– **Hva kan dagens generasjoner lære av disse tause patriotene?**

– De kan lære av at de hadde en indre styrke og kjempet for nasjonen, folket og kongen! De kjempet

ikke for sine egne kortsiktige gevinster.

– Ingen lever for seg selv, vi trenger alle hverandre for å skape et godt samfunn.

– **Hva har arbeidet med denne boka gjort med ditt eget syn på mot, offer og patriotisme?**

– Jeg er blitt mer bevisst på hvor godt vi har det i Norge og i Norden. Men det vi har her er det våre forfedre som har gitt oss, og flere har ofret liv og helse for at vi skulle få beholde dette landet.

– **Nå er det vi som må stå opp for at våre barn og barnebarn skal kunne bo i et fritt og demokratisk land. Ekte patriotisme er uten egoisme og har respekt for andre lands rettigheter.**

– **Er dette en historie du selv skulle ønske at noen hadde fortalt tidligere?**

– Alt har sin tid! Det kunne sikkert ha vært fortalt før, og har nok også blitt fortalt før, men da var det ikke så aktuelt som det er i dag, og alle tok våre friheter og demokratiet vårt for gitt.

– **Hva håper du at leserne – spesielt i Nord-Norge – sitter igjen med etter å ha lest boka?**

– Jeg håper at alle forstår at alle kan gjøre litt og bidra med positiv aktivitet for sitt nærområde og for landet vårt. For å sitere forfatter Roy Jakobsen: «Det er bedre å gjøre litt enn å mene mye.»

ROGER ALBRIGTSEN
avisa@sagat.no

